

Валтер Халщайн: дипломатическата сила, движеща европейската интеграция

Валтер Халщайн 1901 - 1982

Валтер Халщайн е първият председател на Европейската комисия от 1958 до 1967 г., ангажиран европеец и решителен поддръжник на европейската интеграция.

Като председател на Европейската комисия Халщайн работи за бързо създаване на Общия пазар. Енергичният му ентузиазъм и способността му да убеждава съдействат за каузата на европейската интеграция дори и след като вече не е на ръководния си пост. По време на неговия мандат интеграцията постига значителен напредък.

Бившият държавен секретар на германското министерство на външните работи първоначално получава международно признание чрез „доктрината Халщайн“ през 50-те години на XX век, която определя външната политика на Германия за дълго време и чиято същност е свързването на младата демокрация със Западна Европа.

Ранни години и опит от войните

Валтер Халщайн е роден на 17 ноември 1901 г. в град Майнц в югозападна Германия, в семейството на строителен надзорник – протестант. След завършване на местната гимназия учи право и политически науки в Бон, Берлин и Мюнхен. През 1925 г. се дипломира и започва работа като асистент на професор в Берлинския университет. През 1927 г. става член на изпитна комисия в университета в Рощок в Северна Германия, като през 1929 г. получава квалификация на преподавател. Една година по-късно е назначен на поста завеждащ катедра по частно и фирмено право - длъжност, която заема през следващите 10 години, и става специалист в тази област, уважаван учен и международно признат университетски преподавател. По-късно е професор във Франкфуртския университет, откъдето през 1942 г. е призован в германските въоръжени сили въпреки враждебността му към нацизма. След навлизането на съюзническите сили през 1944 г. Халщайн е изпратен във военнопленнически лагер в САЩ, където създава своеобразен „университет“ и запознава затворниците със законите и техните права.

След войната е назначен за заместник-ректор на Франкфуртския университет, а през 1948 г. е поканен от университета Джорджтаун като гостуващ лектор. Като един от първите германски учени, поканени от американски университет, той се убеждава, че Германия трябва да участва в международните инициативи, които укрепват връзките между демокрациите след Втората световна война. За него присъединяването към международни съюзи като ООН и НАТО е от ключово значение за връщането на Германия на международната сцена.

Европейската общност за въглища и стомана

Отличните дипломатически умения на Халщайн, осъзнаването на необходимостта от европейско единство и специализираните му познания в тази област дават основание на Конрад Аденауер, по това време канцлер на Германия, да го назначи за ръководител на делегацията, която води преговори на

конференцията „Шуман“ за създаването на Европейската общност за възлища и стомана през 1950 г. По това време той работи в тясно взаимодействие със своя френски колега Жан Моне. И двамата скоро разбират, че споделят едни и същи възгледи за необходимостта от европейска интеграция с оглед на благоденствието на Европа.

През 1951 г. Аденауер назначава Халщайн за държавен секретар във федералното външно министерство, където той не само участва в създаването на ЕОВС, но и в опит за създаване на Европейска отбранителна общност, която да обединява бюджета, въоръжените сили и политиката в областта на въоръженията на западноевропейските страни. Той участва също така в преговорите с Израел за изплащане на репарации на еврейския народ и играе важна роля в определяне на стратегията на германските външни отношения. „Доктрината Халщайн“ от 1955 г. представлява строго политическо споразумение Западна Германия да не установява дипломатически отношения със страни, които са признали Източна Германия (ГДР).

Европейската икономическа общност

За Халщайн неуспехът при създаването на Европейската отбранителна общност през 1954 г. представлява голяма и реална заплаха за сигурността на Германия и Западна Европа, тъй като в разделена Европа за Съветския съюз ще е по-лесно да разшири влиянието си. Това го кара да насочи своята енергия към процеса на икономическа, вместо на политическа интеграция. Той става твърд привърженик на европейското единство чрез създаването на Европейска икономическа общност. Първите стъпки към икономическа интеграция, които дават възможност на хората, услугите и стоките да се движат свободно, са предприети на конференцията в Месина през 1955 г. Макар и Халщайн първоначално да желае тази интеграция да бъде всеобхватна и да се осъществи колкото е възможно по-бързо, политическите реалности на времето го карат да признае, че постепенното сливане на пазарите на държавите-членки ще бъде от максимална полза за всички. През 1958 г. влиза в сила Римският договор и Халщайн е избран за първия председател на Комисията на Европейската икономическа общност.

Председател на Комисията

Макар и Халщайн вече да е осъзнал, че интеграцията няма да стане реалност толкова бързо, колкото би искал, като председател на Комисията той става движеща сила на последвалия ускорен процес на интеграция. Например през своя мандат, наречен „период на Халщайн“, той започва утвърждаването на европейското законодателство, което по-късно има огромно отражение върху националното законодателство. Като привърженик на федерална Европа със силна Комисия и Парламент (за да се избегне второстепенна роля на Съюза спрямо националните правителства), Халщайн преследва една цел за Европейската общност: представата за обединена Европа, както това е посочено в Декларацията „Шуман“ от 9 май 1950 г. По това време обаче президентът на Франция дьо Гол има други възгледи: докато Халщайн смята, че трябва се постигне федерация, което означава предаване на голяма част от националните капацитет и правомощия на Съюза, дьо Гол е на мнение, че Европа трябва да поеме по пътя на конфедерацията, като се превърне в „Европа на държавите“, като у държавите-членки останат повече правомощия. Натрупването на разногласия между френското правителство и другите държави-членки по редица въпроси, свързани с това фундаментално различие във възгледите, довежда през 1965 г. до „кризата на празния стол“, когато за известно време Франция оттегля представителите си от европейските институции, докато не се постигне компромис.

Без енергичния ентузиазъм на Халщайн, без неговите дипломатически умения за водене на преговори и способността му да убеждава бързата европейската интеграция по време на неговия мандат не би била възможна.

Халщайн говори през 1965 г. в Нидерландия като председател на Европейската комисия.